

Til: PMR

Saksbehandler:

Anne-Brit Strandset

Forslag til endringer i litteratur, hjelpemidler, læringsutbytte og fagbeskrivelser for våren 2017.

Det er innkommet forslag til endringer i litteratur og læringsutbytte fra studieårsansvarlige og ansvarlige faglærere. Endringsforslagene presenteres i dette notatet, sortert etter studieår i kronologisk rekkefølge. Vedtatte endringer vil normalt ikke tre i kraft før påfølgende semester.

INNHOLDSLISTE

Side: 3-4.....**FØRSTE STUDIEÅR**

1. JUS1211 - Fast eiendoms rettsforhold
2. JUS1211 - Familie og arverett
3. JUS1111 - Erstatningsrett

Side: 9-8..... **TREDJE STUDIEÅR**

1. JUS3111 Formuerett I

Side:8-18.....**FJERDE STUDIEÅR**

1. JUS4211 Sivilprosess
2. JUS4211 Strafferett
3. JUS4211 Straffeprosess
4. JUS4122 Rettsosiologi
5. JUS4121 Rettsøkonomi

Side: 18-34.....

NORSKE VALGEMNER

1. **JUR1960/JUS5960 Trygderett**
2. **JUR1504/JUS5504 Konflikthåndtering**
3. **JUS5102 Kriminologi**
4. **JUS5801 Selskapsrett**

Side 34-43:

ENGELSKE VALGEMNER

1. **JUS5450 Marine Insurance**
2. **JUR1440/JUS5440 EU Substantive Law**
3. **JUS5405 Law of the Sea**
4. **JUS5870 International and Comparative Labour Law**
5. **JUS5930 Comparative Public Law**

Side 44-46:

ANDRE STUDIEPROGRAM

1. **HUMR5191 Human Rights Methodology: Research, Analysis and Thesis**

FØRSTE STUDIEÅR: JUS1211**JUS1211 Fast eiendoms rettsforhold****Ansvarlig faglærer: Endre Stavang**

Endringer i støttelitteratur:

Utgår: Sjur Brækhus og Axel Hærem (1964): Norsk tingsrett.

Inn på listen:

Einar Bergsholm (2016): Rettigheter i fast eiendom. Fagbokforlaget.

Endre Stavang og Geir Stenseth (2016): Fast eiendoms tingsrett. Gyldendal Juridisk.

Karen Eg Taraldrud (2016): Oversikt over rettigheter til fast eiendom. Cappelen Damm Akademisk.

JUS1211 Familie- og arverett**Ansvarlig faglærer: Tone Sverdrup**

I familieretten, se <http://www.uio.no/studier/emner/jus/jus/JUS1211/h16/pensumliste/index.html> skal det gjøres en oppdatering med hensyn til utgaver av de to bøkene i familierett. Begynnelsen skal derfor nå lyde:

FAMILIE- OG ARVERETT

Familierett

Innføringslitteratur

Peter Lødrup og Tone Sverdrup: Oversikt over familieretten, 5. utg., Oslo 2016.

Hovedlitteratur

Peter Lødrup og Tone Sverdrup, Familieretten, 8. utgave 2016.

Følgende avsnitt vil, sammen med osv...." (fortsetter som før)

JUS1111 – Erstatningsrett**Ansvarlig faglærer Trine-Lise Wilhelmsen og Erling Hjelmeng**

Forslag til endring i litteratur (både hovedlitteratur, støttelitteratur og tilleggslitteratur. Merk at det kun er hovedlitteratur som omfattes av sidetallsnormen. Vennligst angi antall sidetall nederst i dette skjemaet):

Forslag til ny alternativ hovedlitteratur:

Trine-Lise Wilhelmsen og Birgitte Hagland: Om erstatningsrett – Med utgangspunkt i tekster av Peter Lødrup. Gyldendal 2017 (bokmanus er levert til Gyldendal 3. november 2016, og forventes utgitt tidlig 2017) (Ev. tekst føyes til: «og eldre utgaver»)

Foreslått som hovedlitteratur: Hele boken, med unntak av 4.4.3, 4.5, 8.1 (produktansvaret), 8.2 (forurensningsansvaret), 9.2 (Ansvar for yrkesskader), 9.3 (legemiddelansvaret), 9.4 (ansvar for pasientskader), fotnoter, samt registre. (T.o. er enkelte registre til utarbeiding hos forlaget. Registerne kan ettersendes dersom ønskelig).

Totalt antall sider når det gjøres unntak for kapittel 4.4.3, 4.5, 8.1, 8.2 og 9.2 -9.4 er **ca. 387 sider**, og ligger innenfor sideantallsnormen. I tillegg kommer unntak for fotnoter.

Vi tar forbehold om at totalt antall sidetall kan bli noe annerledes når bokmanus brekkes om av forlaget. Gyldendal, ved Ida Kyhring, opplyser at det totale sideantallet ved ombrekking uansett vil bli noe lavere.

TREDJE STUDIEÅR: JUS3111**JUS3111: Obligasjonsrett – tilleggslitteratur****Ansvarlig faglærer: Lasse Simonsen**

Hei Lasse,

Jeg viser til vår samtale for et par uker siden og foreslår at følgende artikkel tas inn som litteratur for JUS3111:

Giuditta Cordero-Moss, ULIKE TREKK VED NORSK OG ENGELSK KONTRAKTSRETT OG DERES BETYDNING FOR KONTRAKTENS VIRKNINGER – NOEN KOMPARATIVRETTLIGE BETRAKTNINGER, Jussens Venner vol. 51, s. 276-302

JUS3111 Formuerett I**Faglærer: Harald Irgens-Jensen**

Litteratur

Avtalerett

Innføringslitteratur

Hov, Jo og Alf Petter Høgberg: Oversikt over avtaleretten, Oslo 2009

2011

Følgende kapitler inngår:

- Kapittel 4: Tredjemansløfter
- Kapittel 5: Fullmakt
- Kapittel 6: Enkelte andre særlige mellommannsformer
- Kapittel 6: Avtaleinngåelse på vegne av juridiske personer og andre kollektive enheter

<http://www.uio.no/studier/emner/jus/jus/JUS3111/h16/pensumliste/index.html>

(

- Kapittel 9: Ugyldige avtaler – enkelte grunnbegreper
- Kapittel 10: Innholdsmangler som ugyldighetsgrunn
- Kapittel 11: Habilitetsmangler som ugyldighetsgrunn
- Kapittel 11: Falsk, forfalskning, svik og beslektede ugyldighetsgrunner
- Kapittel 12: Falsk, forfalskning, tvang svik og beslektede ugyldighetsgrunner
- Kapittel 13: Avtaleloven § 33 og lojalitetsbetraktninger
- Kapittel 14: Avtaleloven § 36
- Kapittel 15: Offentlig kontroll med avtalevilkår
- Kapittel 16, Godkjennelse av ugyldige disposisjoner"

]

En del av avtaleretten er ~~ellers~~ behandlet i emnet JUS1111 - Privatrett

1. V
λ

Emnet inneholder for øvrig obligatoriske arbeidskrav i form av deltakelse på obligatorisk kurs, skriftlig innlevering og muntlig presentasjon.

1-7 28
v Studentene forutsettes
å kunne trekke veksler på
kunnskapen herfra, ikke minst
når det gjelder arbeidskrav.

Hva lærer du?

Læringsmålene for emner i rettsstudiet omfatter obligatoriske og anbefalte forkunnskapskrav for det aktuelle emnet.

Læringsmålene for emnet er erverv av kunnskap om de avtale-, obligasjons- og tingsrettslige temaene som inngår i emnet (se egne fagbeskrivelser nedenfor), herunder kunnskap om fagenes særlige metode- eller rettskildespørsmål. Læringsmålet for dynamisk tingsrett er i JUS3111 begrenset til gjeldsbrevlovens regler slik de er fremstilt i den obligasjonsrettslige litteraturen. Det er derfor ikke egne litteraturhenvisninger for dette faget.

Kunnskapskravet gjelder først og fremst norsk rett, men også enkelte temaer knyttet til fremmed rett og enkelte internasjonale problemstillinger omfattes. Kunnskapskravet omfatter kjennskap til faglig uenighet om og nye synspunkter på rettslige spørsmål innenfor emnet. Kunnskapen erverves gjennom undervisning i større og mindre grupper, lesing av anbefalt litteratur, studier av de rettskilder som det pekes på i undervisning og litteratur, samt deltakelse på obligatorisk kurs. På grunnlag av den kunnskapen som er ervervet om temaer og metode, utvikles ferdigheter til muntlig og skriftlig diskusjon, løsning og presentasjon av teoretiske og praktiske problemstillinger innenfor emnet, samt til kritisk syn på rettsstoff og faglige synspunkter i litteraturen.

Studentene skal videre tilegne seg ferdigheter i søk i databaser og gjenfinning av relevante rettskilder, samt henvisningspraksis og utarbeidelse av litteraturlister i skriftlige arbeider.

Alle disse ferdighetene øves opp i undervisningen, gjennom tilbud om levering av skriftlige øvelsesoppgaver og deltakelse på obligatorisk kurs, og også gjennom studier av foreliggende diskusjons- og løsningsmateriale i form av dommer og juridisk litteratur.

Gjennomføring av emnet vil ~~også resultere i~~ generell kompetanse i form av evne til samarbeid, skriftlig og muntlig presentasjon og formidling samt evne til diskusjon og løsning av problemer innenfor en ramme av saklighet og med nødvendig etisk forankring.

1- også gi
195

Les mer om **hva du lærer** i de enkelte fagområdene:

FJERDE STUDIEÅR**JUS4211: Sivilprosess****Ansvarlig faglærer: Anne Robberstad****Innføringslitteratur:** Knophs oversikt over Norges rett (14. utgave 2014) §§ 114 og 115 går ut og erstattes av

Fredrik Bøckman Finstad: Introduksjon til sivilprosessen, i Jussens Venner 2/2016 s 69-91.

Hovedlitteratur: Ingen endring**Tilleggs litteratur:** *Stein Rognlien: Lukanokonvensjonen (1993)* går ut. Følgende titler tas inn:Maria Astrup Hjort: *Tilgang til bevis i sivile saker (2016)*Erik Eldjarn: *Materiell prosessledning (2016)*Jussi Erik Pedersen: *Begrunnelse av rettsavgjørelser (2016)***JUS4211: Straffeprosess**

Forslag til endringer i hovedlitteratur:

- Ørnulf Øyen: *Straffeprosess*, Fagbokforlaget 2016 gjøres til hovedlitteratur som alternativ til Johs. Andenæs v/Tor-Geir Myhrer: *Norsk Straffeprosess (2009)*. Boka er på 477 sider (511 sider - 22 sider innholdsfortegnelse og 12 blanke sider), hvorav ingen foreslås unntatt.
- Myhrer, Holmboe og Spurkland: *Andenæs' Norsk Straffeprosess. Ajourføringshefte*, Universitetsforlaget 2016 gjøres til hovedlitteratur. Heftet er på 101 sider og inneholder oppdateringer i lys av utviklingen etter 2009 som erstatter respektivt innhold i den opprinnelige boka. Innføring av heftet vil altså ikke endre dagens sideantall i hovedlitteraturen.
- Jo Hos: *Innføring i prosess 1 og 2*, Papinian 2010 tas ut av pensum i straffeprosess.
- EMD-dommene som i dag er en del av hovedlitteraturen (7 stk.) tas ut.

Faglærerne i straffeprosess er enige om alle endringsforslagene.

De foreslåtte endringene medfører ingen økning i antall sider i hovedlitteraturen.

Strafferett

Litteraturbeskrivelse

Litteraturen består av innføringslitteratur, anbefalt hovedlitteratur, samt tilleggslitteratur. Innføringslitteraturen dekker ikke kunnskapskravene, og går sjelden utover disse. Den anbefalte hovedlitteratur består av den litteratur som best dekker læringskravene. Tilleggslitteratur er oppgitt for å gi studentene informasjon om hvor de kan finne fordypningsstoff på ulike områder som de måtte være spesielt interessert i. Studiet av tilleggslitteratur kan ofte ha overføringsverdi for bedre forståelse av strafferettslige problemstillinger generelt, men forutsettes ikke lest, i motsetning til hovedlitteraturen.

Anbefalt hovedlitteratur i alminnelig strafferett er Johs. Andenæs: Alminnelig strafferett (6. utgave, 2016 alternativt Ståle Eskeland: Strafferett (4. utg., 2015, alternativt nytrykk 2017).

Andenæs' bok, som ble utgitt første gang i 1956, regnes som en klassiker innenfor strafferetten. Den seneste utgaven er oppdatert med straffeloven 2005 og rettspraksis frem til vår 2016. Selv om straffeloven 2005 ligger til grunn for fremstillingen, har forfatterne av pedagogiske grunner valgt å beholde mange referanser til straffeloven 1902. Dessuten får straffeloven 1902 anvendelse på mange straffbare handlinger begått før straffeloven 2005 ble satt i kraft.

Eskelands bok, som ble utgitt første gang i 2000 er oppdatert med straffeloven 2005 og rettspraksis frem til 2013. Den er i sin utforming rettskilde- og metodeorientert i større grad enn Andenæs' fremstilling. Noen avsnitt i boken er ikke helt oppdatert og inneholder fortsatt noen elementer som hører til straffeloven 1902, særlig avsnitt om medvirkning og rettsuvitethet. Boken må derfor leses med viss våkenhet med hensyn til dette. Det arbeides med en revisjon som retter opp de nevnte svakhetene. Hvis den kommer ut før semesterstart anbefales den i stedet for 4. utgaven. Sidehenvisningene nedenfor referer til 4. utg.

Læringskravene refererer til gjeldende rett, og ikke anbefalt hovedlitteratur. Studentene må selv skaffe seg oversikt over på hvilke områder det er kommet ny lovgivning og rettspraksis.

Kursdagene følger opp og bygger i hovedsak på innholdet i forelesningene. Til kursdagene bør også annet relevant material leses. Den del av pensum som (minimum) bør leses til forelesningene kan summeres som følger:

Forelesing 1-2: Tolking av straffebed: Andenæs s. 104-125, Eskeland, s. 91-160

Forelesing 3-4-Straffrihetsgrunner (+kausaltet): Andenæs s. 125-137, 150-207, Eskeland s. 194-202, 245-273

Forelesing 5-Skyld, faktisk villfarelse: Andenæs s. 217-255, Eskeland s. 274-314, 320-328
Andenæs s. 217-255

Forelesing 6-7: Tilregnelighet, rus og straffansvar, rettsuvidenhet: Andenæs s. 288-324, 255-273, Eskeland, s. 329-347, 314-320

Forelesing 8-Forsøk: Andenæs s. 345-369, Eskeland s. 221-231

Forelesing 9-10: Medvirkning: Andenæs s. 325-345, Eskeland s. 203-231

Innføringslitteratur

- *Thomas Frøberg: Alminnelig strafferett i et nøtteskall (Oslo 2016)*

Hovedlitteratur

ALMINNELIG STRAFFERETT:

Anbefalt hovedlitteratur

- *Johs. Andenæs*: Alminnelig strafferett (6. utgave ved Rieber-Mohn og Sæther 2016). Utvalgte kapitler (se nedenfor). Petitstoff omfattes ikke av læringskravet.)

alternativt

- *Ståle Eskeland*: Strafferett (4. utgave 2015). Utvalgte kapitler (se nedenfor)

Litteraturhenvisninger til læringskrav i ALMINNELIG STRAFFERETT -**God forståelse**:

- Juridisk metode: Andenæs kap. 10 og 11, Eskeland kap. II:6.1 og 6.2, III: 1, 2, 3.1 og 3.2, IV og XX.
- Ansvarslæren: Andenæs kap. 8, 9, 12:I-V 1., 14, 15:I-Vii, 16, 17, 19-24, 25:III-IX, 27:I, 28, 29, 31 og 33-35, Eskeland kap. VII-XI, XII: 2.2.1 og XIII.
- Reaksjonslæren (inkl. fullbyrdelseslæren): Andenæs kap. 37: II og VI, 38: II, III, V, VI-VIII, 39: II, III, 40: II, III og V, 41: I og II, 42: V-VII, 43: II, 44: II, 45: II og III, 46 og 47: III og IV, Eskeland kap. XVI: 1 og 2, og XVII: 1-3.

Litteraturhenvisninger til læringskrav i ALMINNELIG STRAFFERETT -**Kjennskap til**:

- Straffens formål, begrunnelser og virkninger: Andenæs kap. 6 og 7, Eskeland kap. II:4 og 5.
- Fullbyrdelseslæren: Andenæs i punktet «Reaksjonslæren» ovenfor, Eskeland kap. XIX: 1, 2, 3, og 4.)
- Straffelovgivningens virkeområde i tid og rom: Andenæs kap. 52 og 54, Eskeland kap. III: 3.2.2. og 3.2.3

SPESIELL STRAFFERETT:

- **Magnus Matningsdal:** Norsk spesiell strafferett (2. utg. Oslo 2016) Utvalgte kapitler. (se nedenfor)

Litteraturhenvisninger til læringskrav i SPESIELL STRAFFERETT - **God forståelse:**

- Narkotikalovbrudd. Strl. §§ 231 og 232: kap. 3
- Seksuallovbruddene. Strl. §§ 291, 292, 294, 299-300, 307 og 308, kap 15-17, 19-21, 23 og kap. 26
- Voldslovsbruddene. Strl. §§ 271-274, kap. 5-10
- Drap. Strl. §§ 275, 281, kap. 11 og 12
- Vinningslovbrudd. Strl. §§ 321, 324, 327, 371, 387-389, kap. 28, 31, 33, 43 og 49
- Heleri og hvitvasking. Strl. §§ 332, 333, 335, 337, 338, 340, kap. 37 og 39

JUS4122: Retts sosiologi

Faglærer: Kristin Bergtora Sandvik

FORSLAG TIL PENSUM ENDRING**Kunnskap**

Studenten skal ha god forståelse av følgende tema:

- Sentral retts sosiologisk teori (Weber, Habermas, Luhmann)
- Utviklingen av nordisk retts sosiologi.
- Retts sosiologiske temaer som: forhold mellom rett og makt, rettsliggjøring, rettspluralisme, rettens globalisering, **rett og kjønn**, konfliktløsningsordninger, og den juridiske profesjon.

Ferdigheter

Studenten skal kunne:

- Anvende eksisterende teorier og resultater fra empirisk forskning på retts sosiologiske problemstillinger
- Se retten i et videre perspektiv, og kan utvikle evnen til kritisk refleksjon om retten, basert på retts sosiologisk teori
- Kunne formulere retts sosiologiske problemstillinger basert på aktuelle rettslige problemstillinger i samfunnet

Generell kompetanse

- Studenten skal kunne formidle sentralt fagstoff om retts sosiologiske teorier, problemstillinger og empiriske undersøkelser skriftlig.

Hovedlitteratur

Litteraturen finner man i boken "Retts sosiologi – klassiske og moderne perspektiver", av Hammerslev og Rask Madsen (red.) og «Retten i Samfunnet. En innføring i retts sosiologi» av Thomas Mathisen, samt artikler som er elektronisk tilgjengelig.

1. Introduksjon

Hammerslev, Ole og Rask-Madsen, Mikael (2013) Introduction. I: Hammerslev og Rask Madsen (red.), Retts sosiologi – klassiske og moderne perspektiver. Hans Reitzels Forlag: København, s. 13-31.

Inger Johanne Sand (2012) «Retts sosiologisk teori i komplekse samfunn: Hva slags teori har vi behov for?» i Kritisk Juss, no.3-4, 2012.

Mathiesen, Thomas (2011). Retten i Samfunnet. En innføring i retts sosiologi. Pax Forlag. ISBN 978-82-530-3415-7. 345 s., Del 1.

2. Klassisk og nyere nordisk retts sosiologi

Hydén, Håkan (2013): Klassisk nordisk retts sosiologi. I: Hammerslev og Rask Madsen (red.), Retts sosiologi – klassiske og moderne perspektiver. Hans Reitzels Forlag: København, s. 101- 118

Baier, Matthias Nyere Nordisk rettsociologi, i RETSSOCIOLOGI. I: Hammerslev og Rask Madsen (red.), Rettsociologi – klassiske og moderne perspektiver. Hans Reitzels Forlag: København, s. 139-161.

Schömer, Eva (2013) Feministisk rettsteori og rettsociologi. I: Hammerslev og Rask Madsen (red.), Rettsociologi – klassiske og moderne perspektiver. Hans Reitzels Forlag: København, s. 605-629.

3. Max Weber, Jürgen Habermas, Niklas Luhmann

Hammerslev, Ole (2013): Max Weber. I: Hammerslev og Rask Madsen (red.), Rettsociologi – klassiske og moderne perspektiver. Hans Reitzels Forlag: København, s. 213 – 232

Dalberg-Larsen, Jørgen (2013): Jürgen Habermas og den moderne stats krise. I: Hammerslev og Rask Madsen (red.), Rettsociologi – klassiske og moderne perspektiver. Hans Reitzels Forlag: København, s. 297-315

Borch, Christian (2013): Niklas Luhmann om retssystemets autopoiesis. I: Hammerslev og Rask Madsen (red.), Rettsociologi – klassiske og moderne perspektiver. Hans Reitzels Forlag: København, s. 331 – 347

4. Den juridiske profession i et sosiologisk perspektiv

Bertilsson, Margareta (2013): Den juridiske profession i et sosiologisk perspektiv. I: Hammerslev og Rask Madsen (red.), Rettsociologi – klassiske og moderne perspektiver. Hans Reitzels Forlag: København, s. 659 – 680

Aubert, Vilhelm (1976): Fra Rettens og juristers ændrede rolle i det norske samfund i 1800- og 1900-tallet. I: Hammerslev og Rask Madsen (red.), Rettsociologi – klassiske og moderne perspektiver. Hans Reitzels Forlag: København, s. 693 – 709

Ole Hammerslev: “Convergence and conflict perspectives in Scandinavian studies of the legal Profession” i *International Journal of the Legal Profession*, VOL. 17, NO. 2, JULY 2010: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/09695958.2010.530874?needAccess=true> (18 sider)

John Flood: “Megalawyering in the Global Order: The Cultural, Social and Economic Transformation of Global Legal Practice” i *International Journal of the Legal Profession*, Vol. 3, Nos. 1-2, pp. 169-214, 1996: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=953796 (46 sider)

5. Rettens globalisering

Thuesen, Frederik, Retsantropologi og Global Retspluralisme, I: Hammerslev og Rask Madsen (red.), Retssociologi – klassiske og moderne perspektiver. Hans Reitzels Forlag: København, s. 559-574.

de Sousa Santos, Boaventura, and César A. Rodríguez-Garavito (2005) Law, Politics and the Subaltern in Counterhegemonic Globalization, ch.1, in de Sousa Santos, Boaventura, and César A. Rodríguez-Garavito, eds. *Law and globalization from below: towards a cosmopolitan legality*. Cambridge University Press, 2005.

Lemaitre, Julieta & Sandvik, Kristin Bergtora (2015). Shifting Frames, Vanishing Resources, and Dangerous Political Opportunities: Legal Mobilization among Displaced Women in Colombia. *Law & society review*. ISSN 0023-9216. 49(1), s 5- 38 . doi: [10.1111/lasr.12119](https://doi.org/10.1111/lasr.12119)

6. Lovgivning, politikk og rett

Zamboni, Mauro og Hammerslev, Ole (2013): Lovgivning, politik og ret. I: Hammerslev og Rask Madsen (red.), Retssociologi – klassiske og moderne perspektiver. Hans Reitzels Forlag: København, s. 711 – 725

Hans Petter Graver: «Hvem bestemmer over loven? Hvordan rettsliggjøringen av samfunnet gjør jussen mektigere på bekostning av politikken» i *Samtiden* nr. 2, 2012: https://www.idunn.no/file/ci/54626186/samtiden_2012_02_hvem_bestemmer_over_loven.pdf (10 sider)

Kristian Andenæs: «Om maktens rettsliggjøring og rettsliggjøringens maktpotensial» i *TIDSSKRIFT FOR SAMFUNNSFORSKNING*, VOL 47, NR 4: http://www.uio.no/studier/emner/jus/jus/JUS4122/h15/pensumliste/om_maktens_rettsliggjoring_og_rettsliggjoringens_maktpotensial.pdf (14 sider)

Hellum, Anne og Taj, Farhat (2014): Norsk-pakistanske kvinner i rettslige klemme. I: Hellum/Köhler-Olsen (red.), Like rettigheter – ulike liv. Gyldendal: Oslo, s.389-413

Ravna, Øyvind (2011): Samenes rett til land og vann, sett i lys av vekslende oppfatninger om samisk kultur i retts- og historievitenskapene. I: *Historisk tidsskrift*, bd. 90 (2), s. 189-212

7. Konfliktløsning, domstoler og straff i retts sosiologisk perspektiv

Christie, Nils. "Conflicts as property." *British journal of Criminology* 17.1 (1977): 1-15. <http://bjc.oxfordjournals.org/content/17/1/1.full.pdf+html>

Olaussen, Leif-Petter (2014): *Concordance between Actual Level of Punishment and Punishments suggested by Lay People – but with less use of Imprisonment.* I: *Bergen Journal of Criminal Law and Criminal Justice*, Volume 2, Issue 1, pp 69-99

Smith, Peter Scharff. "A critical look at Scandinavian exceptionalism." *Penal exceptionalism* (2012): 38-57. ? Tilgjengelig på https://www.academia.edu/21592182/A_critical_look_at_Scandinavian_exceptionalism.Welfare_state_theories_penal_populism_and_prison_conditions_in_Denmark_and_Scandinavia

JUS4121 Rettsøkonomi

Faglærer: Jukka Mähönen

Hovedlitteratur

Eide, Erling og Endre Stavang: Rettsøkonomi (bortsett fra appendiksene A og B til del IV). Cappelen Akademisk 2008 eller senere opplag.

Følgende er ikke del av hovedlitteraturen:

- 8.4. Nærmere om immaterialretter
- 12.4.5 Rettslig årsakssammenheng
- 12.4.6 Økonomisk tap
- 13.3 Risikokostnader
- 13.4.2 Sekvensielt valg av aktsomhet
- 17.3 Oppfyllelse og innrettelse

Tillegglitteratur

For anvendelser av rettsøkonomi, se særlig:

- **Eide, Erling, Henrik Lando og Endre Stavang** (red.), *Rettsøkonomi i nordiske dommer*, Oslo 2014: Institutt for privatretts skriftserie nr. 197.

- **Mathis, Klaus** (red.), Law and Economics in Europe, Foundations and Applications, Dordrecht 2014: Springer.

- **Eide, Erling**: Rettsøkonomiens lysende fortid og utfordrende fremtid - Refleksjoner omkring en encyclopedi. I Rettsteori og rettsliv - Festskrift til Carsten Smith til 70-årsdagen 13. juli 2002, Oslo 2002, s. 197-208.

Med fradrag av tabeller og figurer utgjør hovedlitteraturen i underkant av 500 sider

NORSKE VALGEMNER**IUS5960 Trygderett:**

Forslag til endring i litteratur (både hovedlitteratur, støttelitteratur og tillegglitteratur. Merk at det kun er hovedlitteratur som omfattes av sidetallsnormen. Vennligst angi antall sidetall nederst i dette skjemaet):

Innføringslitteratur

Kjønstad, Asbjørn og Aslak Syse: *Velferdsrett I*, Gyldendal Akademisk 2012 (5.utg.), kap. 6 og 7, s. 261-354. **Narvland, Runar:** *Trygderett i et nøtteskall*, Gyldendal Juridisk 2015. **Bay, Ann-Helén, Aksel Hatland, Tale Hellevik og Charlotte Koren (red):** *De norske trygdene. Framvekst, forvaltning og fordeling*, Gyldendal Akademisk, 2010 (2. utg.)

Hovedlitteratur (totalt 466 sider)

Kjønstad, Asbjørn: *Innføring i trygderett*, Universitetsforlaget, 2009 (4.utg). Følgende kapitler er hovedlitteratur (totalt 153 sider):

- 1. Innledning, s. 19-37 (18 s)
- 2. Rettskildene i trygderetten, s. 38-57 (19 s)
- 3. Rettssikkerhet, s. 58-70 (22 s)
- 4. Trygderettens korttidsytelser, s. 73-101 (28 s)
- 5.1 Dagpenger, s. 102-116, (14 s)
- 6.3 Etterlattepensjon, s. 183-189 (6 s)
- 7. Samordning av pensjoner, s. 193-204 (11 s)
- 9. Folketrygdens særpreg og plass i samfunnet, s. 226-261 (35 s)

Boe, Erik Magnus: «NAV's veilednings- og opplysningsplikt», i *Cand.mag., cand.med., cand.jur., cand.alt. Festskrift til Aslak Syse 70 år*, R Førde, M Kjelland og U Stridbeck (red.), Gyldendal Juridisk, 2016 s. 89-100 (11 s.)

Holgensen, Gudrun: «Sykdom, symptomer og diagnoser. Folketrygdens sykdomsvilkår i lys av nyere rettspraksis» i *Velferd og rettferd. Festskrift til Asbjørn Kjønstad*, K Ketscher, K Lilleholt, E Smith og A Syse (red.), Gyldendal Juridisk, 2013 s. 301-314 (13 s)

Holgensen, Gudrun: Folketrygdloven kapittel 12 om uføretrygd, Norsk Lovkommentar, Gyldendal,

elektronisk utgave, oppdateres fortløpende (ca 25 sider notetekst)

Ikdahl, Ingunn: «Hvilken vekt skal man legge på Trygderettens praksis?», i *Cand.mag., cand.med., cand.jur., cand.alt. Festskrift til Aslak Syse 70 år*, R Førde, M Kjelland og U Stridbeck (red.), Gyldendal Juridisk, 2016 s. 309-320 (11 s)

Ikdahl, Ingunn: «De grensekryssende familier: Familieytelser og EØS» i Biørn Bogstad (red.), *Trygd og pensjon i EØS*, Gyldendal Juridisk, 2015, kap. 6, s. 85-100 (15 s)

Johnson, Georg Espolin: «Et kritisk blikk på medisinske vilkår for rett til ytelser som ung ufør», i *Cand.mag., cand.med., cand.jur., cand.alt. Festskrift til Aslak Syse 70 år*, R Førde, M Kjelland og U Stridbeck (red.), Gyldendal Juridisk, 2016 s. 321-332 (11 s)

Ketscher, Kirsten: *Socialret: Principper, Rettigheter, Værdier*, Karnov Forlag, 2014 (4.utg). Kap. 4, «Om forsørgelsesretlige sammenhænge», s 87-116 (28 s)

Ketscher, Kirsten: «Ejendomsret til sociale ydelser: Retrospektivt gensyn med Borthen og Thunheim i lyset af EMK Tp 1 art. 1 med inddragelse af Lindheim (Tomtefestesagen)», i *Velferd og rettferd: Festskrift til Asbjørn Kjønstad 70 år*, K Ketscher, K Lilleholt, E Smith og A Syse (red.), Gyldendal Juridisk, 2013, s. 315-330 (15 s)

Kjønstad, Asbjørn: «Ny og mer komplisert alderspensjon», *Nordisk Socialrättslig Tidsskrift* nr 7-8, 2013, s. 9-40 (31 s)

Kjønstad, Asbjørn og Aslak Syse, «Grunnlovsreformen og velferdsretten», *Jussens Venner* 2014, Vol.49 (05), s. 340-357 (17 s)

Narvland, Runar: «Betydningen av svikt i NAVs veiledningsplikt», *Tidsskrift for erstatningsrett, forsikringsrett og velferdsrett* 2013 s. 26-47 (21 s)

Refsdal, Endre S.: «Vedtaksorgana i trygderettsprosessen med særlig fokus på NAV», *Tidsskrift for Erstatningsrett, forsikringsrett og velferdsrett* 2010, s. 121-146 (25 s)

Svele, Ane-Louise: «Arbeidsevnevurdering og aktivitetsplan som verktøy for NAV og som vilkår for trygderettigheter», *Tidsskrift for erstatningsrett, forsikringsrett og velferdsrett* 2012, s. 71-98 (27 sider)

Svele, Ane-Louise: «Arbeidsavklaringspenger – en ny ytelse fra folketrygden», *Tidsskrift for erstatningsrett, forsikringsrett og velferdsrett* 2010, s. 42-75 (23 s)

Syse, Aslak og Ingunn Ikdahl: «Regelverket for stønader til mor eller far med aleneomsorg for barn fra 1. januar 2016», *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål* 2016 nr. 4 (manus ca 20 sider)

Søvig, Karl Harald: «Minstestandarder og universalitet i norsk helse- og sosialrett, sett i lys av FNs

konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter», *Jussens Venner* 2006, vol 41, s. 36-56 (20 s)

Tillegglitteratur

Backer, Jan L. og Simen Lium: *Pensjoner i et nøtteskall*, Gyldendal Juridisk 2016

Bogstad, Bjørn Bogstad (red.): *Trygd og pensjon i EØS*, Gyldendal, Oslo 2015, kap. 1 og 2

«**Brochmann-utvalget**»: NOU 2011:7 *Velferd og migrasjon*. Kap. 1 «Perspektiv og sammendrag», s. 9-31

Hatland, Aksel: «Valgfrihetens frammarsj i velferdspolitikken», i *Velferd og rettferd. Festskrift til Asbjørn Kjønstad*, K Ketscher, K Lilleholt, E Smith og A Syse (red.), Gyldendal Juridisk, 2013 s. 241-254

Holgersen, Gudrun: «Arbeidsevne, inntektsevne og arbeidsavklaring», *Tidsskrift for erstatningsrett* 2011 s. 259-275

Kjønstad, Asbjørn: «Folketrygdens alderspensjoner», i *Jussens venner* 2012 (vol 47) nr. 2, s. 85-157

Kjønstad, Asbjørn: «Rettsligjøring av velferdsstaten», s. 211-235 (2013), «Forsker og formidler: festskrift til Erik Magnus Boe på 70-årsdagen 17. april 2013», redigert av Hans Petter Graver, Ida Hjort Kraby, Marius Stub, Oslo: Universitetsforlaget

Narvland, Runar: «Tilbakekreving av feil utbetalt stønad, spesielt om skylddeling», *Tidsskrift for erstatningsrett* 2009 s. 36-80

Narvland, Runar: «Litt om lovvedtaket om ny uføretrygd», *Tidsskrift for erstatningsrett, forsikringsrett og velferdsrett* 2012 s. 105-119

Narvland, Runar: «Arbeidslinja som begrunnelse for reformer på folketrygdens område», i *Cand.mag., cand.med., cand.jur., cand.alt. Festskrift til Aslak Syse 70 år*, R Førde, M Kjelland og U Stridbeck (red.), Gyldendal Juridisk, 2016 s. 357-370

Norsk Lovkommentar: Folketrygdloven med kommentarer. Gyldendal, elektronisk utgave, oppdateres fortløpende

Pedersen, Axel West: «Leveårsjustering av alderspensjonen – økonomisk ansvarlighet og usosial populisme» i *Velferd og rettferd. Festskrift til Asbjørn Kjønstad*, K Ketscher, K Lilleholt, E Smith og A Syse (red.), Gyldendal Juridisk, 2013 s. 629-639

Prop. 130 L (2010-2011): *Endringer i folketrygdloven (ny uføretrygd og alderspensjon til uføre)*. Kap 1: «Hovedinnholdet i proposisjonen», s. 7-16

Strand, Vibeke Blaker og Kjetil Mujezinovic Larsen: *Menneskerettigheter i et nøtteskall*, Gyldendal Juridisk 2015. Pkt. 1.6 (Statsforpliktelsens innhold), 4.15 (Retten til tilfredsstillende levestandard: bolig, mat, vann), 4.17 (Retten til sosial trygghet)

Thorbjørnsen, John Olav: «Dagpengeordningen for permitterte – krav til permitteringsårsaken som vilkår for rett til dagpenger», i *Tidsskrift for erstatningsrett, forsikringsrett og velferdsrett* 2014 nr 4 s. 301-325

Tverberg, Arnulf: «Grunnloven og velferdsstatens menneskerettigheter». Publisert på Lovdatas grunnlovssider, www.grunnloven.lovdata.no

Totalt antall sider hovedlitteratur:

466

Forslag til endring i læringsutbytte (må beskrives i kategoriene: kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse):

Merk: Kun én mindre endring: det som står med rød skrift nedenfor er nytt

Kunnskap

Studenten skal ha:

- God forståelse av hovedprinsippene og grunnbegrepene i trygderetten
- God forståelse av folketrygdens regler om ytelser ved egen sykdom, redusert arbeidsevne, og alderdom: Sykepenger, arbeidsavklaringspenger, uføretrygd og alderspensjon
- God forståelse av folketrygdens regler om dagpenger ved arbeidsløshet
- God forståelse av regler om ytelser knyttet til familiesituasjon: Stønader til dem som har aleneomsorg for barn, foreldrepenger ved fødsel og adopsjon, omsorgspenger og etterlatteytelser, samt kontantstøtte og barnetrygd
- **Kjennskap til NAVs veiledningsplikt**
- Kjennskap til betydningen av andre normsystemer for folketrygdens ytelser: Menneskerettigheter, Grunnloven og EØS-rett
- Kjennskap til trygderetten i et kjønnsperspektiv
- Kjennskap til hovedsynspunkter og grunnleggende prinsipper og debatter i norsk trygdepolitikk
- Kjennskap til hovedtrekk ved organiseringen av Trygdeforvaltningen og dens forhold til brukerne

Ferdigheter

Studenten skal kunne:

- Analysere og tolke sentrale bestemmelser i folketrygdloven ved hjelp av juridisk metode
- Finne relevant rettskildemateriale, henvise til dette og framstille det slik at det er forståelig for

andre

- Avgjøre og begrunne konkrete saker om trygdeytelser
- Diskutere trygderettslige spørsmål, herunder i lys av spørsmål om kjønnsdimensjoner og samsvar med menneskerettigheter, grunnlovsbestemmelser og EØS-rett

Generell kompetanse

Studenten skal:

- Kunne arbeide med trygderettslige problemstillinger i ulike yrkessituasjoner (NAV, advokatvirksomhet, forsikringsselskap eller andre som arbeider med trygderett)
- Kunne oppdatere sine kunnskaper på trygderettens område

IUS1960 Trygderett

Forslag til endring i litteratur (både hovedlitteratur, støttelitteratur og tilleggslitteratur. Merk at det kun er hovedlitteratur som omfattes av sidetallsnormen. Vennligst angi antall sidetall nederst i dette skjemaet):

Innføringslitteratur

Kjønstad, Asbjørn og Aslak Syse: *Velferdsrett I*, Gyldendal Akademisk 2012 (5.utg.), kap. 6 og 7, s. 261-354.

Narvland, Runar: *Trygderett i et nøtteskall*, Gyldendal Juridisk 2015.

Bay, Ann-Helén, Aksel Hatland, Tale Hellevik og Charlotte Koren (red): *De norske trygdene. Framvekst, forvaltning og fordeling*, Gyldendal Akademisk, 2010 (2. utg.)

Hovedlitteratur (totalt 466 sider)

Kjønstad, Asbjørn: *Innføring i trygderett*, Universitetsforlaget, 2009 (4.utg). Følgende kapitler er hovedlitteratur (totalt 153 sider):

- 1. Innledning, s. 19-37 (18 s)
- 2. Rettskildene i trygderetten, s. 38-57 (19 s)
- 3. Rettssikkerhet, s. 58-70 (22 s)
- 4. Trygderettens korttidsytelser, s. 73-101 (28 s)
- 5.1 Dagpenger, s. 102-116, (14 s)
- 6.3 Etterlattepensjon, s. 183-189 (6 s)

- 7. Samordning av pensjoner, s. 193-204 (11 s)

Boe, Erik Magnus: «NAV's veilednings- og opplysningsplikt», i *Cand.mag., cand.med., cand.jur., cand.alt. Festskrift til Aslak Syse 70 år*, R Førde, M Kjelland og U Stridbeck (red.), Gyldendal Juridisk, 2016 s. 89-100 (11 s.)

Holgerson, Gudrun: «Sykdom, symptomer og diagnoser. Folketrygdens sykdomsvilkår i lys av nyere rettspraksis» i *Velferd og rettferd. Festskrift til Asbjørn Kjønstad*, K Ketscher, K Lilleholt, E Smith og A Syse (red.), Gyldendal Juridisk, 2013 s. 301-314 (13 s)

Holgerson, Gudrun: Folketrygdloven kapittel 12 om uføretrygd, Norsk Lovkommentar, Gyldendal, elektronisk utgave, oppdateres fortløpende (ca 25 sider notetekst)

Ikdahl, Ingunn: «Hvilken vekt skal man legge på Trygderettens praksis?», i *Cand.mag., cand.med., cand.jur., cand.alt. Festskrift til Aslak Syse 70 år*, R Førde, M Kjelland og U Stridbeck (red.), Gyldendal Juridisk, 2016 s. 309-320 (11 s)

Ikdahl, Ingunn: «De grensekryssende familier: Familieytelser og EØS» i Biørn Bogstad (red.), *Trygd og pensjon i EØS*, Gyldendal Juridisk, 2015, kap. 6, s. 85-100 (15 s)

Johnson, Georg Espolin: «Et kritisk blikk på medisinske vilkår for rett til ytelser som ung ufør», i *Cand.mag., cand.med., cand.jur., cand.alt. Festskrift til Aslak Syse 70 år*, R Førde, M Kjelland og U Stridbeck (red.), Gyldendal Juridisk, 2016 s. 321-332 (11 s)

Ketscher, Kirsten: *Socialret: Principper, Rettigheter, Værdier*, Karnov Forlag, 2014 (4.utg). Kap. 4, «Om forsørgelsesretlige sammenhænge», s 87-116 (28 s)

Ketscher, Kirsten: «Ejendomsret til sociale ydelser: Retrospektivt gensyn med Borthen og Thunheim i lyset af EMK Tp 1 art. 1 med inddragelse af Lindheim (Tomtefestesagen)», i *Velferd og rettferd: Festskrift til Asbjørn Kjønstad 70 år*, K Ketscher, K Lilleholt, E Smith og A Syse (red.), Gyldendal Juridisk, 2013, s. 315-330 (15 s)

Kjønstad, Asbjørn: «Ny og mer komplisert alderspensjon», *Nordisk Socialrättslig Tidsskrift* nr 7-8, 2013, s. 9-40 (31 s)

Kjønstad, Asbjørn og Aslak Syse, «Grunnlovsreformen og velferdsretten», *Jussens Venner* 2014, Vol.49 (05), s. 340-357 (17 s)

Narvland, Runar: «Betydningen av svikt i NAVs veiledningsplikt», *Tidsskrift for erstatningsrett, forsikringsrett og velferdsrett* 2013 s. 26-47 (21 s)

Svele, Ane-Louise: «Arbeidsevnevurdering og aktivitetsplan som verktøy for NAV og som vilkår for trygderettigheter», *Tidsskrift for erstatningsrett, forsikringsrett og velferdsrett* 2012, s. 71-98 (27)

sider)

Svele, Ane-Louise: «Arbeidsavklaringspenger – en ny ytelse fra folketrygden», *Tidsskrift for erstatningsrett, forsikringsrett og velferdsrett* 2010, s. 42-75 (23 s)

Syse, Aslak og Ingunn Ikdahl: «Regelverket for stønader til mor eller far med aleneomsorg for barn fra 1. januar 2016», *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål* 2016 nr. 4 (manus ca 20 sider)

Søvig, Karl Harald: «Minstestandarder og universalitet i norsk helse- og sosialrett, sett i lys av FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter», *Jussens Venner* 2006, vol 41, s. 36-56 (20 s)

Tillegglitteratur

Backer, Jan L. og Simen Lium: *Pensjoner i et nøtteskall*, Gyldendal Juridisk 2016

Bogstad, Bjørn Bogstad (red.): *Trygd og pensjon i EØS*, Gyldendal, Oslo 2015, kap. 1 og 2

«**Brochmann-utvalget**»: NOU 2011:7 *Velferd og migrasjon*. Kap. 1 «Perspektiv og sammendrag», s. 9-31

Hatland, Aksel: «Valgfrihetens frammarsj i velferdspolitikken», i *Velferd og rettferd. Festskrift til Asbjørn Kjønstad*, K Ketscher, K Lilleholt, E Smith og A Syse (red.), Gyldendal Juridisk, 2013 s. 241-254

Holgersen, Gudrun: «Arbeidsevne, inntektsevne og arbeidsavklaring», *Tidsskrift for erstatningsrett* 2011 s. 259-275

Kjønstad, Asbjørn: «Folketrygdens alderspensjoner», i *Jussens venner* 2012 (vol 47) nr. 2, s. 85-157

Kjønstad, Asbjørn: «Rettsligjøring av velferdsstaten», s. 211-235 (2013), «Forsker og formidler: festskrift til Erik Magnus Boe på 70-årsdagen 17. april 2013», redigert av Hans Petter Graver, Ida Hjort Kraby, Marius Stub, Oslo: Universitetsforlaget

Narvland, Runar: «Tilbakekreving av feil utbetalt stønad, spesielt om skylddeling», *Tidsskrift for erstatningsrett* 2009 s. 36-80

Narvland, Runar: «Litt om lovvedtaket om ny uføretrygd», *Tidsskrift for erstatningsrett, forsikringsrett og velferdsrett* 2012 s. 105-119

Narvland, Runar: «Arbeidslinja som begrunnelse for reformer på folketrygdens område», i *Cand.mag., cand.med., cand.jur., cand.alt. Festskrift til Aslak Syse 70 år*, R Førde, M Kjelland og U Stridbeck (red.), Gyldendal Juridisk, 2016 s. 357-370

Norsk Lovkommentar: Folketrygdloven med kommentarer. Gyldendal, elektronisk utgave, oppdateres fortløpende

Pedersen, Axel West: «Leveårsjustering av alderspensjonen – økonomisk ansvarlighet og usosial populisme» i *Velferd og rettferd. Festskrift til Asbjørn Kjønstad*, K Ketscher, K Lilleholt, E Smith og A Syse (red.), Gyldendal Juridisk, 2013 s. 629-639

Prop. 130 L (2010-2011): *Endringer i folketrygdloven (ny uføretrygd og alderspensjon til uføre)*. Kap 1: «Hovedinnholdet i proposisjonen», s. 7-16

Strand, Vibeke Blaker og Kjetil Mujezinovic Larsen: *Menneskerettigheter i et nøtteskall*, Gyldendal Juridisk 2015. Pkt. 1.6 (Statsforpliktelsens innhold), 4.15 (Retten til tilfredsstillende levestandard: bolig, mat, vann), 4.17 (Retten til sosial trygghet)

Thorbjørnsen, John Olav: «Dagpengeordningen for permitterte – krav til permitteringsårsaken som vilkår for rett til dagpenger», i *Tidsskrift for erstatningsrett, forsikringsrett og velferdsrett* 2014 nr 4 s. 301-325

Tverberg, Arnulf: «Grunnloven og velferdsstatens menneskerettigheter». Publisert på Lovdatas grunnlovssider, www.grunnloven.lovdato.no

Forslag til internasjonale rettskilder og/eller fremmedspråklig litteratur:

I litteraturen behandles menneskerettigheter (særlig EMKs tilleggsprotokoll 1 og FN-konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter) og EØS-rett (særlig forordning 883/2004). Litteraturen er i hovedsak norsk, med unntak av Ketscher (2013 og 2014).

Totalt antall sider hovedlitteratur:

406

Forslag til endring i læringsutbytte (må beskrives i kategoriene: kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse):

Merk: Kun én mindre endring: det som står med rød skrift nedenfor er nytt

Kunnskap

Studenten skal ha:

- God forståelse av hovedprinsippene og grunnbegrepene i trygderetten
- God forståelse av folketrygdens regler om ytelser ved egen sykdom, redusert arbeidsevne, og alderdom: Sykepenger, arbeidsavklaringspenger, uføretrygd og alderspensjon
- God forståelse av folketrygdens regler om dagpenger ved arbeidsløshet

- God forståelse av regler om ytelser knyttet til familiesituasjon: Stønader til dem som har aleneomsorg for barn, foreldrepenger ved fødsel og adopsjon, omsorgspenger og etterlatteytelser, samt kontantstøtte og barnetrygd
- **Kjennskap til NAVs veiledningsplikt**
- Kjennskap til betydningen av andre normsystemer for folketrygdens ytelser: Menneskerettigheter, Grunnloven og EØS-rett
- Kjennskap til trygderetten i et kjønnsperspektiv

Ferdigheter

Studenten skal kunne:

- Analysere og tolke sentrale bestemmelser i folketrygdloven ved hjelp av juridisk metode
- Finne relevant rettskildemateriale, henvise til dette og framstille det slik at det er forståelig for andre
- Avgjøre og begrunne konkrete saker om trygdeytelser
- Diskutere trygderettslige spørsmål, herunder i lys av spørsmål om kjønnsdimensjoner og samsvar med menneskerettigheter, grunnlovsbestemmelser og EØS-rett

Generell kompetanse

Studenten skal:

- Kunne arbeide med trygderettslige problemstillinger i ulike yrkessituasjoner (NAV, advokatvirksomhet, forsikringsselskap eller andre som arbeider med trygderett)
- Kunne oppdatere sine kunnskaper på trygderettens område
-

BA: 400 sider

MA: 600 sider

Forslag til endring i læringsutbytte (må beskrives i kategoriene: kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse):

Læringskrav for JUS5504 - masteremnet på 10 studiepoeng

Kunnskap:

God forståelse for utvalgte teorier og forskningsfunn om konflikter, konflikters utvikling og konflikthåndtering, herunder om:

- Konfliktbegrepet, konfliktprosessen, strukturer som former konfliktprosessen, konfliktemner og skjevheter i konfliktoppfattelsen.
- Emosjoner, bedømmelser og beslutninger i konflikt.
- Personlighet, kjønn, kultur og konflikters kontekst.
- Roller, makt og tillit i konflikt.
- Konfliktstrategier og konflikttaktikker.
- Hvordan konflikter oppstår og utvikler seg, herunder om kilder til konflikt, og om eskalering.

God forståelse av sentrale teorier om hvordan konflikter kan håndteres på måter som ivaretar individer, grupper og organisasjoner, herunder om:

- Teorien om samarbeid og konkurranse
- Konstruktive kontroverser, språk og kommunikasjon.
- Problemløsning i konflikter
- Kreativitet i konflikter.
- Endring og konflikt.
- Prosedyral rettferdighet.

Kunnskap om trekk ved de rettslige behandlingsmåter og prosessformer, herunder om:

- Juristprofesjonene og deres oppgaver og roller i konflikthåndtering.
- Begrepet rettsliggjøring.
- Alternativ tvisteløsning.

Ferdigheter:

Emnet gjør deg i stand til å identifisere og analysere utvalgte problemstillinger ved forståelse og håndtering av konflikter og kunne redegjøre for sentrale teorier og forskningsfunn vedrørende disse.

Emnet gir deg også ferdigheter i å analysere konkrete konflikter ved hjelp av fagets teorier og begrepsapparat, samt å planlegge intervensjoner og strategier basert på disse.

Generell kompetanse:

Emnet oppøver evnen til refleksjon rundt alternative måter å håndtere konflikter på, som kan ivareta individers, grupper og organisasjoners mål og interesser.

Emnet gir deg kjennskap til forholdet mellom jus og etikk ved håndtering av konflikter, derunder at det kan ligge etiske forventninger ut over de klart definerte regler, samt en bevisst holdning til hvordan slike dilemmaer kan løses i praksis.

Læringskrav for JUS1504 - bachelor-emnet på 10 studiepoeng

Kunnskap:

God forståelse for utvalgte teorier og forskningsfunn om konflikter, konflikters utvikling og konflikthåndtering, herunder om:

- Konfliktbegrepet, konfliktprosessen, strukturer som former konfliktprosessen, konfliktemner og skjevheter i konfliktoppfattelsen.
- Emosjoner, bedømmelser og beslutninger i konflikt.
- Personlighet, kjønn, kultur og konflikters kontekst.
- Roller, makt og tillit i konflikt.
- Konfliktstrategier og konflikttaktikker.
- Hvordan konflikter oppstår og utvikler seg, herunder om kilder til konflikt, og om eskalering.

God forståelse av sentrale teorier om hvordan konflikter kan håndteres på måter som ivaretar individer, grupper og organisasjoner, herunder om:

- Teorien om samarbeid og konkurranse
- Konstruktive kontroverser, språk og kommunikasjon.
- Problemløsning i konflikter
- Kreativitet i konflikter.

Kunnskap om trekk ved de rettslige behandlingsmåter og prosessformer, herunder om:

- Juristprofesjonene og deres oppgaver og roller i konflikthåndtering.
- Begrepet rettsliggjøring.
- Alternativ tvisteløsning.
- Prosedyral rettferdighet.

Ferdigheter:

Emnet gjør deg i stand til å identifisere og analysere utvalgte problemstillinger ved forståelse og håndtering av konflikter og kunne redegjøre for sentrale teorier og forskningsfunn vedrørende disse.

Emnet gir deg også ferdigheter i å analysere konkrete konflikter ved hjelp av fagets teorier og begrepsapparat, samt å planlegge intervensjoner og strategier basert på disse.

Generell kompetanse:

Emnet oppøver evnen til refleksjon rundt alternative måter å håndtere konflikter på, som kan ivareta individers, grupper og organisasjoners mål og interesser.

Emnet gir deg kjennskap til forholdet mellom juss og etikk ved håndtering av konflikter, derunder at det kan ligge etiske forventninger ut over de klart definerte regler, samt en bevisst holdning til hvordan slike dilemmaer kan løses i praksis.

BA: 400 sider

MA: 600 sider

JUS5102 Kriminologi.

Faglærer Heidi Mork Lomell

Forslag til ny pensumliste vår 2017 (nye tekster er uthevet i gult):

Christie, Nils (1977): «Konflikt som eiendom» I: *Tidsskrift for rettsvitenskap*, vol. 90. 20 s. [K]

Christie, Nils (2004): *En passende mengde kriminalitet*. Oslo: Universitetsforlaget. Pensum: Kap. 1, 13 s. [K]

Dullum, Jane (2009): «Fengslene og de psykiatriske institusjonene: Like eller forskjellige?» I: *Nordisk Tidsskrift for Kriminalvitenskap*, s. 35-53, 18 s. [K]

Ericsson, Kjersti (1996): *Forsømte eller forbryterske? Barnevern og kriminalitetskontroll i etterkrigstida*. Oslo: Ad Notam Gyldendal. Pensum: Kap. 3 og 4, 45 s. [K]

Ericsson, Kjersti (2000): «Maskulinitet, kriminalitet og kontroll.» I: *Materialisten*, nr. 4, s. 7-43. 38 s. [K]

Fekjær, Silje (2015): *Hvordan forstå statistikk? Politi og kriminalitet*. Oslo: Gyldendal akademisk. 88 s.

Flaatten, Sverre (2014): «[Linedanserne: Straffens strateger og det legale herredømme](#)» I: *Jussens Venner*, nr. 1/2014. 37 s.

Hauge, Ragnar (2001): *Kriminalitetens årsaker*. Oslo: Universitetsforlaget. 179 s.

Høigård, Cecilie (2007): «Realistiske inspirasjoner. Noen grønlandske erfaringer.» I: *Brott i välfärden: Om brottslighet, utsatthet og kriminalpolitik: Festskrift til Henrik Tham*. Red.: Hanns von Hofer og Anders Nilsson. Stockholm: Kriminologiska institutionen, 36 s. [K]

Innføring i politivitenskap. Red. Paul Larsson, Helene O. I. Gundhus og Rolf Granér. Oslo: Cappelen Damm Akademisk, 2014. Pensum: Kap. 5, 6, 7, 9, 10 og 11. 143 s.

Kinander, Morten (2013): «[Straffens begrep og begrunnelse i norsk rett – en kritikk](#)» I: *Jussens Venner*, nr. 3/2013. 37 s.

Lomell, Heidi Mork (2006). «-Menneskerettigheter er vel og bra, men for hvem? Offeret eller gjerningsmannen?» I: *Nordisk tidsskrift for menneskerettigheter*. 24(1), s 59- 73. 14 s.

Smith, Peter Scharff, Thomas Horn, Johannes F. Nilsen og Marte Rua (2013) [Isolasjon i skandinaviske fengsler. Skandinavisk praksis og etableringen av et skandinavisk isolasjonsnettverk](#). I: *Kritisk juss 2013* (39) s. 170-191. 23 s.

Ugelvik, Thomas (2011): «[Hva er et fengsel? : en analyse av manualen til en sosial teknologi](#)». I: *Retfærd*. 34 (1), 15 s.

Ugelvik, Thomas (2014): [Prevensjon eller gjengjeldelse? En kommentar til Morten Kinander](#). I: *Jussens Venner*, nr. 1/2014. 10 s.

Ødegård, Einar (2011): [En historikk over norsk narkotikapolitikk og politikken meningsforankring](#). SIRUS (Norwegian Institute for Alcohol and Drug Research). 22 s.

Kriminalstatistikk. Studentene må gjøre seg kjent med kriminalstatistikken som finnes under emnet [Kriminalitet og rettsvesen](#) på Statistisk sentralbyrås (SSB) nettsider. Under de fem statistikkområdene Anmeldte lovbrudd, Etterforskede lovbrudd, Ofre for anmeldte lovbrudd, Straffereaksjoner og Fengslinger finner man tekst, figurer og tabeller som beskriver den registrerte kriminaliteten i Norge. Studentene skal få et overblikk over det norske kriminalitets- og reaksjonsbildet, lære å bruke tabellene, forstå hva de uttrykker og hvordan de er blitt til, samt deres muligheter og begrensninger som kilder.

Følgende pensumtekster fra vår 2016 foreslås fjernet:

Franko, Katja og Sigmund Book-Mohn (2015): «[Utvisning som straff?: Om grensesnittet mellom strafferett og utlendingskontroll](#)» I *Tidsskrift for Strafferett*, nr. 2/2015. 23 s.

Houge, Anette Bringedal, Kjersti Lohne og May-Len Skilbrei (2015): «[Gender and crime revisited: criminological gender research on international and transnational crime and crime control](#)» I: *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, s. 1-16. 16 s.

Lappi-Seppälä, Tapio and Michael Tonry (2011): «[Crime, Criminal Justice, and Criminology in the Nordic Countries](#)» I: *Crime and Justice in Scandinavia*. vol. 40, no 1. Chicago: University of Chicago Press. 31 s.

Lomell, Heidi Mork (2010): «[The Politics of Numbers: Crime Statistics as a Source of Knowledge and a Tool of Governance](#)» I: *International Handbook of Criminology*. Red. Shlomo G. Shoham, Paul Knepper og Martin Kett. New York: Taylor & Francis group, s. 117-152, 35 s.

Shammas, Victor Lund; Sandberg, Sveinung & Pedersen, Willy (2014): «[Trajectories to mid- and higher-level drug crimes: Penal misrepresentations of drug dealers in Norway](#)» In: *British Journal of Criminology*. 54(4), pp 592- 612, 20 p.

Simon, Jonathan (2012): «[Mass incarceration: from social policy to social problem](#)» I: *The Oxford Handbook of Sentencing and Corrections*. Red K. Reitz og J. Petersilia. New York: Oxford University Press. 30 s.

Skilbrei, May-Len (2012): «[A Marriage of Convenience between Pragmatism and Principles: The Development of Norwegian Prostitution Policies](#)» I: *Sexuality Research and Social Policy* (9)2: 244-257, 14 s.

Sollund, Ragnhild (2013): «[Animal trafficking and trade: Abuse and species injustice](#)» I: *Emerging issues in green criminology: Exploring power, justice and harm*. Red. av Reece Walters, Diane Westerhuis og Tanya Wyatt. Basingstoke: Palgrave. s. 72-92, 20 s.

Ugelvik, Thomas (2016): "Prisons as Welfare Institutions? Punishment and the Nordic Model" In: *Handbook on Prisons*. Red. av Y Jewkes, B Crewe og J Bennett. London: Routledge. 20 s

White, Rob (2007): "Green criminology and the pursuit of social and ecological justice" In: *Issues in Green criminology*. Red Piers Beirne og Nigel South. Cullompton: Willan Publishing, s. 32-55, 23 s.

Zedner, Lucia (2009): "Introduction" og "Security, crime, and criminal justice" (kap 4) I: [Security](#). London: Routledge, ss. 1-8 og 67-89. 30 p.

Begrunnelsen for å fjerne disse tekstene er først og fremst språk, men også et ønske om å konsentrere emnet mer om spørsmål knyttet til norske forhold. Forslaget om nytt pensum innebærer opptrykk av kompendier (tekster som må trykkes i kompendiet er markert med **[K]**).

Admin kommentar: 224 nye sider foreslått, forslag om å ta 231 sider ut.

JUS5801 Selskapsrett

Faglærer: Beate Sjøfjell

Pensum/læringskrav

Selskapsrett

Fagbeskrivelse

Studiet omfatter rettsreglene om aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper, inkludert de børsnoterte selskaper. Som en del av faget regnes EU/EØS-rettens betydning for selskapsretten og sammenhengen med andre fagområder, spesielt finansmarkedsretten, skatteretten og regnskaps- og revisjonsretten. Det gis videre en introduksjon til rettsøkonomiske og rettsteoretiske debatter som preger selskapsrettsutviklingen i Europa og internasjonalt. Det legges vekt på å utvikle forståelse av formål, prinsipper og grunnleggende hensyn i selskapsretten.

Faget innebærer en fordypning og spesialisering i forhold til obligatorisk selskapsrett til 3. studieår, og er i omfang tilpasset for studenter som har disse forkunnskaper. Faget kan også studeres uavhengig av obligatorisk selskapsrett til 3. studieår, men vil da kreve en viss ekstrainsats.

Læringskrav

Det overbyggende kravet er til god forståelse av rettsreglene om aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper, og til kjennskap til rettsreglene for børsnoterte selskaper og konserner. Herunder kreves det:

- God forståelse av selskapsrettens rettskilder, inkludert EU/EØS-rettens betydning for rettsområdet.
- God forståelse av hvilken betydning vedtekter og aksjonæravtaler har for det enkelte selskap og dets aksjonærer.
- God forståelse av likheter og forskjeller mellom den rettslige reguleringen av aksjeselskapet og allmennaksjeselskapet, herunder det børsnoterte selskapet, inkludert en forståelse av lovgivningens formål og de berørte interesser, og de spesielle utfordringer ved konsernstrukturer.
- God forståelse av aksjeselskapets og allmennaksjeselskapets organisasjon, herunder om forholdet mellom aksjonærene og selskapet, om selskapsorganenes sammensetning, kompetanse og plikter, om selskapsformålet og om selskapsinteressen.

- God forståelse av prinsippene og hovedreglene for ivaretagelse av selskapets økonomiske interesser, av aksjonærenes interesser, herunder minoritetsaksjonærenes interesser, av kreditorenes interesser og de ansattes interesser, herunder ansattes valg av medlemmer til selskapets organer, også i konsernstrukturer.
- God forståelse av den rettslige reguleringen av selskapskapitalen, herunder kapitalbeskyttelsen inkludert utdelingsreglene, av forhøyelse og nedsettelse av aksjekapitalen, av kreditt og sikkerhetsstillelse til aksjonærer, av kjøp av egne aksjer og av selskapsfinansiering av aksjeervert.
- God forståelse av den rettslige reguleringen av omsetning av aksjer, av omsetningsbegrensninger og av utøvelse av stemmerett knyttet til aksjer.
- Kjennskap til de viktigste reglene om omstrukturering av selskaper, herunder om selskapsovertagelse, omdanning og om fusjon og fisjon.
- Kjennskap til sammenhengen med relaterte fagområder, spesielt finansmarkedsretten, skatteretten og regnskaps- og revisjonsretten.
- Kjennskap til rettsvalgsreglenes betydning for den rettslige reguleringen av selskaper, og hovedprinsipper i norske rettsvalgsregler for selskapsforhold.
- Kjennskap til rettsøkonomiske teories betydning for selskapsrettslig regulering, til corporate governance-debatten og til debatten om selskapers samfunnsansvar.
- Kjennskap til grenseoverskridende problemstillinger, herunder NUF-er, SE-selskapet og SUP-forslaget.
- Kjennskap til særlige finansieringsformer og til reguleringen av økonomiforhold i konsernstrukturer, herunder reglene om konsernbidrag, konsernlån og konsernkontoordningen.

Litteratur

Innføringslitteratur

Aarbakke, Magnus og Tore Fjørtoft: §76 Sammenslutningsrett, Knophs oversikt over Norges rett, 14. utg. 2014.

eller

Woxholth, Geir: Selskapsrett, 5. utgave Oslo 2014, avsnittene om aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper.

eller:

Bråthen, Tore: Selskapsrett, Oslo 2013, kap.4.

Hovedlitteratur

Andenæs, Mads Henry, Christoffersen, Margrethe Buskerud og Andenæs, Ole: Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper, 3. utg., Oslo 2017, unntatt avsnitt 1.3, kap. 50, 51 og 52. Boken vil være tilgjengelig senest 1. februar 2017.og

Sjåfjell, Beate: Kan aksjeselskaper sette miljøet foran gevinstkravet? Jussens Venner årgang 46, s. 309-324.

og

Anker-Sørensen, Linn og Beate Sjåfjell: Vår europeiske selskapsrett, 3. utgave 2016, del 1, 3 og 4
Elektronisk artikkel som vil bli oppdatert årlig (selskapsrettstidsskriftet.no)

og

Moss, Giuditta Cordero: Internasjonal privatrett på formuesrettens område, 2013, kapitte 6, s. 284-.320.

Støttelitteratur

Andenæs, Mads og Frank Wooldridge, *European Comparative Company Law*, 2009. Cambridge University Press.

Anker-Sørensen, Linn og Beate Sjåfjell: Vår europeiske selskapsrett, 3. utgave 2016, del 2, 5 og 6.
Elektronisk artikkel som vil bli oppdatert årlig (selskapsrettstidsskriftet.no)

Reiersen, Hedvig Bugge og Beate Sjåfjell: NUF-kaoset i norsk rett: Et bidrag til oppklaring. Tidsskrift for Rettsvitenskap 3/2010 s.423-463

Sjåfjell, Beate: Kun til plunder og heft? Forbudet mot selskapsfinansiering av aksjeverv i den norske allmennaksjeloven § 8-10. Nordisk Tidsskrift for Selskapsrett 2009 1:2, s.116-145

Aarbakke, Magnus, Asle Aarbakke, Gudmund Knudsen, Tone Ofstad og Jan Skåre: Kommentartutgave, Aksjeloven og allmennaksjeloven Lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven) og lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven), Digital utgave kommentarutgaver.no.

Woxholth, Jannik: Aksjonæravtaler, Gyldendal 2012.

Kommentar sidetall:

Hovedboken er under revisjon, slik at vi ikke kan oppgi nøyaktig sideantall der nå, men det skal i følge Margrethe Buskerud Christoffersen bli omtrent samme sideantall som før. I tillegg tar nå ut flere deler av Vår europeiske selskapsrett, slik at vi her må nøye oss med å si at sideantallet totalt enten blir lavere eller det samme som før, og ikke høyere.

ENGELSKE VALGEMNER

JUS5450 Marine insurance**Faglærer: Trine-Lise Wilhelmsen**

Wilhelmsen/Bull Handbook in hull insurance 2007 endres til

Wilhelmsen/Bull Handbook in hull insurance, 2 utg. 2017

Endringen forutsetter at revisjonen blir ferdig. Det er foreløpig uklart hvor mange sider boken blir etter revisjonen, men sidetallet for studentene blir ikke endret.

JUR1440/JUS5440 EU Substantive Law**Faglærer: Alla Pozdnakova****Literature****Reading list – master's level**

Barnard's The Substantive Law of the EU (5th ed. OUP, 2016) Chapters 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 & 13 (451 pages)

Barnard, "Unravelling the Services Directive" (2008) 45 CMLRev (323-394 = 71 pages)

You may search for the articles by using "Oria" - hyperlink [here](#)

Total pages: 522 pages

Reading list – bachelor's level

Barnard's The Substantive Law of the EU (5th ed. OUP, 2016) Chapters 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 & 13

Total pages: 451 pages

Supplementary reading for both Master and bachelor levels

- Barnard, "Fitting the Remaining Pieces into the Goods and Persons Jigsaw" (2001) 26 ELRev 35
- Dougan, "Free Movement: The Work-seeker as a Citizen" (2001) 4 CYELS 93
- Somek "Solidarity ..... Being and Time in European Citizenship" (2007) ELRev 787

You may search for for articles by using "Oria" - hyperlink [here](#)

Kommentar fra ansvarlig faglærer vedrørende sidetall på ba-nivå:

Det blir allikevel noe høyt for bachelor studentene (451 s). Jeg kan ikke ta ut noe mer fra hovedlitteraturen da i så fall blir en del sentrale temaer ikke dekket. Samtidig er det flere sider med ganske lange fotnoter og bare noen få fotnoter inneholder bemerkninger til hovedteksten, de fleste er henvisninger til andre kilder - dette har jeg ikke tatt hensyn til da jeg regnet ut sidetall. Så teknisk sett ligger sidetall for BA emnet på tilfredsstillende nivå.

JUS5405 Law of the sea

Literature

Mandatory

- **The International Law of the Sea**, by Donald R Rothwell, Tim Stephens, Oxford: Hart 2016 (528 pages) [Oria](#)
- **The Law of the Sea and the Polar Regions**, by Erik J Molenaar et al., Leiden: Brill 2013, Chapters 1, 3, 4 and 5 (94 pages) [Oria online](#)

Admin kommentar: ligger litt over sidetallsnormen for ma-nivå, totalt 622

Additional Literature

- **International Law and the Environment**, by Birnie, Patricia, Boyle, Alan and Redgewell, Catherine Oxford: University Press, 2009 [Oria](#)
- **The International Law of the Sea**, by Yoshifumi Tanaka, Cambridge: Cambridge University press, 2015 [Oria](#)
- **The Law of the Sea in a Nutshell**, by Louis B Sohn et. al, St. Paul, Minn: West Publishing, 2010 [Oria](#)

JUS5870 European Labour Law

[International and Comparative Labour Law]

Fagansvarlig lærer: Stein Evju/fra 1.1.2017 Johann Mulder

Vi foreslår at kursets betegnelse **endres til** «European Labour Law». Det innebærer visse innholdsmessige endringer, men ikke vesentlige slike sett i relasjon til hvordan emnet er blitt utviklet i

undervisningssammenheng. Forslaget bygger på, og er i samsvar med, det som er redegjort for og bemerket i den periodiske emneevalueringsrapporten for JUS5870 for 2016 V, av 27.09.2016, se særlig rapportens avsnitt 5.

Forslag til endring i hjelpemidler:

Ingen [Eventuelt vil det bli laget en ny utgave av materialsamlingen med enkelte nyere instrumenter. Det får vi komme tilbake til i så fall.]

Innføringslitteratur

Catherine Barnard, «Internal Market v. Labour Market: A Brief History», i Marc De Vos (ed.), *European Union Internal Market and Labour Law: Friends or Foes?* (Intersentia 2009), p. 19–43.

Simon Deakin, Priya Lele, and Mathias Siems, «The evolution of labour law: Calibrating and comparing regulatory regimes», 146 *International Labour Review* (2007), p. 133–162.

Claire Kilpatrick, «On the Rule of Law and Economic Emergency: The Degradation of Basic Legal Values in Europe's Bailouts», (2015) 35 *Oxford Journal of Legal Studies* p. 325–353.

Johannes Schregle, «Comparative industrial relations: pitfalls and potential», 120 *International Labour Review* (1981), p. 15–30.

Hovedlitteratur

Giuditta Cordero-Moss, *Lectures on Comparative Law of Contracts*. Institutt for privatrett. Steinsilserie A. Nr. 166, 2004, p. 11–58.

Stein Evju, «Fundamental Social Rights vs. Fundamental Freedoms», *Europäische Zeitschrift für Arbeitsrecht* 2013, p. 312–323.

Ruth Nielsen, *EU Labour Law*, 2nd ed. DJØF Publishing, 2013 (553 p.).

Admin kommentar: totalt 591 s

Støttelitteratur

Catherine Barnard, «Posting Matters», *Arbeidsrett* 2014, p. 1–28.

Catherine Barnard, «The Financial Crisis and the Euro Plus Pact: A Labour Lawyer's Perspective», (2012) 41 *Industrial Law Review*, p. 98–114.

Michael Bogdan, *Concise Introduction to EU Private International Law*. Second Edition. Europa Law Publishing 2012.

Janice R. Bellace, «The ILO and the right to strike», 153 *International Labour Review* (2014), p. 29–70.

Arturo Bronstein, *International and Comparative Labour Law : Current Challenges*. Palgrave Macmillan 2009, p. 1–29, 69–123.

Niklas Bruun/Klaus Lörcher/Isabelle Schömann (eds.), *The Lisbon Treaty and Social Europe*. Hart Publishing 2012.

Filip Dorssemont/Klaus Lörcher/Isabelle Schömann (eds.), *The European Convention on Human Rights and the Employment Relation*. Hart Publishing 2013.

Stein Evju (ed.), *Regulating Transnational Labour in Europe: The quandaries of multilevel governance*. Institutt for privatrett, Skriftserie nr. 196, 2014.

Keith Ewing and John Hendy, «The Dramatic Implications of *Demir and Baykara*», (2010) 39 *Industrial Law Journal* p. 2–51.

Otto Kahn-Freund, «On Uses and Misuses of Comparative Law», (1974) 37 *The Modern Law Review* p. 1–27.

Jean-Michel Servais, *International Labour Law*. 4th Ed. Kluwer 2014, p. 19–96
[finnes også tilgjengelig gjennom Oria].

Monika Schlachter (ed.), *EU Labour Law. A Commentary*. Wolters Kluwer, 2014.

Forslag til internasjonale rettskilder og/eller fremmedspråklig litteratur:

Intet i tillegg.

Forslag til endring i fagbeskrivelse:

Dette forslaget bygger på den eksisterende teksten, men er, med ganske små endringer, tilpasset den foreslåtte innretningen mot «European Labour Law».

Course content

While internationalization has been an inherent element in labour law since its foundational phase, Europeanization and the increasing globalization in markets and regulatory regimes have made the international aspects of labour law and industrial relations even more important. International conventions and appurtenant case law are instrumental to the fundamental rights to organize, to collective bargaining and to recourse to collective bargaining, and moreover to the promotion of decent work in a global context. On the European scene, EU/EEA law wields considerable influence on national labour law and industrial relations. Adapting European law to national legal institutions and comprehending different regimes across national boundaries are of the essence to deal with current issues in the field. Free movement rights including cross-border provisions of services and posting of workers across national boundaries is just one example of European law gives rise to complicated issues involving different legal disciplines and influencing national legal institutions in various ways. The increasing internationalization of labour relations poses challenges

also to matters of jurisdiction and the choice of applicable law, rendering private international law increasingly important in the wider field of labour law.

This course seeks to present and discuss these questions, focusing primarily in European (EU/EEA) labour law regulation and case law and conjunctive comparative law aspects. Relevant public international law regulation, in particular ILO conventions and appurtenant case law and Council of Europe instruments will be addressed in this context.. These are issues of paramount importance to national labour law regimes and the scope for domestic legislation and case law. The course thus has a comprehensive perspective attempting to describe and discuss the many interlocking aspects of current labour law at international level in context.

Forslag til endring i læringsutbytte (må beskrives i kategoriene: kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse):

Dette forslaget bygger på den eksisterende teksten, men er, også her med ganske små endringer, tilpasset den foreslåtte innretningen mot «European Labour Law».

Knowledge

The student will have acquired:

- knowledge and understanding of the institutions and institutional framework of European and international bodies involved in the regulation of international and European labour law
- sound knowledge and understanding of key European instruments relating to the regulation of European and international law
- knowledge and understanding of the relation and interaction between European law instruments and regulation and labour law at the international and national levels - sound knowledge and understanding of essential features of European law and its interaction with and influence domestic labour law and industrial relations regimes
- knowledge and understanding of the methodological approaches to and pitfalls involved in comparative labour law
- knowledge and understanding of basic issues in private international law and regulatory instruments relevant to European labour law

Skills

The student will:

- master the key concepts and institutional aspects and apply acquired knowledge to ancillary and new issues within the field of study
- be proficient with regard to situating, analyzing, and elaborating on pertaining issues
- be skillful at imparting understanding of such issues involved

- have sound ability to elaborate and develop such issues independently and in collaboration with domestic and European actors

General competence

The student will:

- have further skills of independent and critical reflection and analysis generally
- have understanding of common traits and differences in various international and European regulatory systems
- have knowledge and understanding of the role of human rights in labour law and industrial relations
- have knowledge and understanding of the interaction between international and domestic law, including European labour law and private international law

Totalt antall sider hovedlitteratur:

562 sider.

Emnekode: JUS 5930	Fagområde: Comparative Public Law
Navn på ansvarlig faglærer: Malcolm Langford	
Forslag til endring i hjelpemidler:	
<p>Forslag til endring i litteratur (både hovedlitteratur, støttelitteratur og tillegglitteratur. Merk at det kun er hovedlitteratur som omfattes av sidetallsnormen. Vennligst angi antall sidetall nederst i dette skjemaet):</p> <p>Hovedlitteratur (579 pages)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rosenfeld, Michele & Sajo, Andras, <i>The Oxford Handbook of Comparative Constitutional Law</i> (Oxford University Press, 2012) pp. 1-25; 1328-1347; 98-132; 547-575; chapter 29 or 30; 501-528; 689-717; 816-830, 1231-1253; 891-908; 1165-1208; (286) • Ginsburg, Tom, 'The Virtues of Evolution in an Age of Revolution: Norway's Enduring Constitution in Comparative Perspective', <i>Nytt Norsk Tidsskrift</i>, No. 3 (2014), 225-237 - available in <i>Frontier</i> in English and Norwegian (12). • José Antonio Cheibub, Zachary Elkins and Tom Ginsburg, 'Beyond Presidentialism and Parliamentarism', <i>British Journal of Political Science</i>, 44(3) 82014), pp. 1-30 (30). • Mark Tushnet "Constitution-Making: An Introduction." <i>Texas Law Review</i>. 91 (2013), pp. 1983-2015 (32). • Jon Elster: "Clearing and Strengthening the Channels of Constitution-making" in Tom Ginsburg (ed) <i>Comparative Constitutional Design</i>. Cambridge University Press 2002, pp. 15- 	

30 - available in *Fronter* (15).

- John S. Bell, 'Comparative Administrative Law', in M. Reimann and r. Zimmermann, *Oxford Handbook of Comparative Law* (OUP, 2006), 1261-1286 (26)
- Rose-Ackerman, Susan & Lindseth, Peter, *Comparative Administrative Law* (Edward Elgar Publishing Limited, 2010) ('Rose-Ackerman & Lindseth'), 63-77, 225-245, 389-425 (75).
- Daly and May "Comparative environmental constitutionalism" *Jindal Global Law Review* 2015 (22)
- Louis Kotze "The Conceptual contours of Environmental Constitutionalism" 21 *Widener Law Review* 187 2015 (15)
- Ronen Palan, Richard Murphy, and Christian Chavagneux, 'The instruments of tax havens' in *Tax havens : how globalization really works* (Cornell University Press, 2010), pp. 77-107 (30)
- Devereux, Michael P. and Vella, John, [Are We Heading Towards a Corporate Tax System Fit for the 21st Century?](#) (November 20, 2014). Fiscal Studies, Forthcoming; Oxford Legal Studies Research Paper No. 88/2014. (26)

Tilleggs litteratur

- [Marbury v. Madison](#) 5 U.S. 137 (1803) (US Supreme Court)
- Read two [foreign constitutions](#)
- [Certification of the Constitution of the Republic of South Africa](#), 1996 (CCT 23/96) [1996] ZACC 26; 1996 (6 Sept 1996) (Constitutional Court of South Africa) – Read selected extracts.
- [Miller & Dos Santos v Secretary of States for Exiting the European Union](#), Case No. CO/3809/2016 CO/3281/2016, High Court of Justice ('Brexit Judgment')
- [Odinga v Independent Electoral and Boundaries Commission](#), [2013] eKLR, Supreme Court of Kenya – Read selected extracts
- BVerfGE 73, 339 2 BvR 197/83 [Solange II-decision](#) (Federal Constitutional Court of Germany)
- [Case 92-312 DC](#), Conseil Constitutionnel of France. – Read selected extracts.
- [Judgment T-760/08](#) July 31, 2008 (Second Review Chamber of the Colombian Constitutional Court).
- *Life Imprisonment Case* (1977), 45 BVerfGE 187 (Federal Constitutional Court of Germany). Available in *Fronter*.
- [Anisminic Ltd v. Foreign Compensation Commission](#) [1969]2 AC 147, United Kingdom. – Read selected extracts.
- [Maccsand Pty Ltd and others v City of Cape Town and Others](#) 2011, Constitutional Court of South Africa.
- [Kelsey Cascade Rose Juliana et al v The United States of America et al](#) 2016, US District Court for the District of Oregon.
- [Opinion 2/13](#) of the European Court of Justice, 18 December 2014: On Accession of the EU to the European Convention of Human Rights. – Read selected extracts.

Støttelitteratur

- Bermann, G.A. et al. 'Comparative Law: Problems and Prospects', *American University Law Review*, 26 (2010-2011), 935.

- David, René and John Brierley, *Major Legal Systems in the World Today: An Introduction to the Comparative Study of Law* (Stevens, 1985).
- De Cruz, Peter, *Comparative Law in a Changing World*, 3rd edn (Routledge-Cavendish, 2007).
- Eriksen, Christoffer Conrad, *The European Constitution, Welfare States and Democracy: The four freedoms vs national administrative discretion* (Routledge, 2012).
- Ginsburg, Tom & Dixon, Rosalind, *Comparative Constitutional Law* (Edward Elgar, 2011).
- Graver, Hans Petter: 'Mission Impossible: Supranationality and National Legal Autonomy in the EEA Agreement', *7 European Foreign Affairs Review*, 2002 pp. 73-90
- Grendstad, G., W. R. Shaffer, & E. N. Waltenburg, "'The Super Legislators" Supreme Court Justices as the Guardians of the Constitution,' Policymaking in *Independent Judiciary: The Norwegian Supreme Court* (ECPR Press, 2015).
- Harlow, Carol, "Global Administrative Law: The Quest for Principles and Values." *European Journal of International Law*, 17(1) (2006), pp. 187-214.
- Hillebrecht, C., *Domestic Politics and International Human Rights Tribunals: The Problem of Compliance* (Cambridge University Press, 2014).
- Ran Hirschl, 'The Nordic counternarrative: Democracy, human development, and judicial review', *International Journal of Constitutional Law*, 9(2) (2011), pp. 449-469.
- Jackson, Vicky, 'Constitutions as "Living Trees": Comparative Constitutional Law and Interpretative Metaphors', *Fordham Law Review*, 75 (2006), pp. 921-960.
- Jayawickrama, N., *The Judicial Application of Human Rights Law: National, Regional and International Jurisprudence* (Cambridge: Cambridge University Press, 2002).
- Robert Kagan, 'American and European Ways of Law: Six Entrenched Differences', in Volkmar Gessner and David Nelken, eds., *European Ways of Law: Toward a European Sociology of Law* (Hart Publishing, 2007), pp. 41-70.
- Mattias Kumm "Why Europeans will not embrace constitutional patriotism" *Int J Constitutional Law* 6(1) (2008), pp. 117-136.
- Legrand, Pierre, 'European Legal Systems Are Not Converging', *International and Comparative Law Quarterly*, 45 (1996), pp. 52-81.
- Langford, Malcolm, Cesar Garavito-Rodriguez, and Julieta Rossi, *Social Rights Judgments and the Politics of Compliance: Making it Stick* (Cambridge University Press, 2017)
- Legrand, Pierre, 'The Same and the Different' in Legrand, Pierre and Munday, Roderick (eds.) *Comparative Legal Studies: Traditions and Transitions* (Cambridge University Press, 2003).
- Reimann, Mathias and Zimmermann, Reinhard, *The Oxford Handbook of Comparative Law* (Oxford University Press, 2008).
- Max Rheinstein, 'Comparative Law - Its Functions, Methods and Usages', *Arkansas Law Review* 22 (1968), 415.
- May, James & Erin Daly, *Global Environmental Constitutionalism* (CUP, 2014)

- Ruffert, Matthias (ed.), *The Transformation of Administrative Law in Europe / La mutation du droit administratif en Europe* (European Law Publishers, 2007).
- Sacco, R. 'Legal Formants: A Dynamic Approach to Comparative Law (Installment I of II)', [The American Journal of Comparative Law](#) Vol. 39, No. 1 (Winter, 1991), pp. 1-34 (34)
- Slagstad, Rune, 'The Breakthrough of Judicial Review in the Norwegian System', in Eivind Smith (ed.), *Constitutional Justice Under Old Constitutions* (The Hague: Kluwer Law International, 1995), pp. 81-112.
- Smith, Eivind, *Constitutional Justice under Old Constitutions* (Kluwer, 1995).
- Tushnet, Mark, 'The Possibilities of Comparative Constitutional Law', *The Yale Law Journal*, 108(6) (1999), pp. 1225-1309.
- Van Hoecke and Warrington, 'Legal Cultures, Legal Paradigms and Legal Doctrine: Towards a New Model for Comparative Law', *International & Comparative Law Quarterly* 47 (1998), 495.

Forslag til internasjonale rettskilder og/eller fremmedspråklig litteratur:**Forslag til endring i fagbeskrivelse:****Forslag til endring i læringsutbytte (må beskrives i kategoriene: kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse):****Course content**

This course provides a critical understanding of the main ideas, issues, trends and methods in the field of comparative public law.

It will present a survey of the major themes in comparative public law and compare leading legal families and traditions (Nordic, Romano, Germanic, Common law, among others) in the field of constitutional law and partly administrative and tax law. The course will also provide the students

with both method and practice in comparative public law.

The main part of the course is dedicated to the study of the key legal and institutional features of constitution in a contextual comparative perspective. The students will also be introduced to constitutional and administrative judicial review and case law. The last part of the course will focus on recent trends and evolutions in a more international and European perspective.

Totalt antall sider hovedlitteratur: 579

EMNELEVERANSER TIL ANDRE STUDIEPROGRAM:
--

Emnekode: HUMR 5191	Fagområde: Menneskerettigheter (obligatorisk kurs på HUMR)
Navn på ansvarlig faglærer: Stener Ekern	
Forslag til endring i hjelpemidler:	
<p>Forslag til endring i litteratur (både hovedlitteratur, støttelitteratur og tillegglitteratur. Merk at det kun er hovedlitteratur som omfattes av sidetallsnormen. Vennligst angi antall sidetall nederst i dette skjemaet):</p> <p>Hovedlitteratur:</p> <p>Disse titlene <i>utgår</i>:</p> <p>McConville, Mike and Wing Hong ... (2007) Posner, Richard ... (2002) Ratner, S and A-M Slaughter ... (1999) Langford, Malcolm .... (2015) Brownlie, Ian .... (2008) Smits, Jan M .... (2009)</p> <p>Disse nye titlene <i>skal inn</i>:</p> <p>Andreassen, Bård Anders (forthcoming), «Comparative analyses of human rights performance» in Bård A. Andreassen, Hans-Otto Sano, and Siobhán McInerney-Lankford (eds.), <i>Research Methods in Human Rights: A Handbook</i>, London: Ed Elgar, ch 1. (25 pp)</p> <p>Andreassen, Bård Anders and Gordon Crawford (eds) (2013), <i>Human Rights, Power and Civic Action</i>, London: Routledge, Ch 1 (pp1-22) and Ch 8 (pp 218-256). (60 pp)</p> <p>Agee, Jane (2009), «Developing qualitative research questions: a reflexive process», in <i>International Journal of Qualitative Studies in Education</i>, 22:4, 431-447. (16 pp)</p> <p>Bernal, Carlos (2013), Ch 7: «Legal Argumentation and the Normativity of legal norms», in C.</p>	

Dahlman and E. Feteris (eds.), *Legal argumentation Theory: Cross-Disciplinary Perspectives*, Springer 2013, pp 103-112. (9 pp)

Ekern, Stener (forthcoming), «Towards a Mayan Theory of Human Rights: Sacred equilibria and the Consequences of Disrespect», *Nordic Journal of Human Rights*, 34 (4), 2016. (22 pp) DOI: 10.1080/18918131.2016.1248060

Focarelli, Carlo (2012), *International Law as Social Construct: The Struggle for Global Justice*, Oxford University Press, pp 89-140. (51 pp)

Dobinson, Ian and Francis Johns (2007), «Qualitative Legal Research» in McConville, Mike and Wing Hong Chui (eds.), *Research Methods for Law*, Edinburgh University Press, 2007, pp 16-45. (29 pp)

van Gestel, Rob and Hans-Wolfgang Micklitz (2014, «Why Methods Matter in European Legal Scholarship», *European Law Journal*, 20 (3), pp 292-316. (18 pp)

Denne tittelen endres:

Trachtenberg, Marc (2006), *The Craft of International History: A Guide to Method*, Princeton University Press, Ch 1, pp 1-29. (29 pp)

Støttelitteratur:

Disse titlene utgår:

Brownlie, Ian (2008), «Principles of Public International Law ...

Jonsson, Urban (2005), A Human Rights-based ...

Smits, Jan M., «Redefining Normative Legal Science ....

Forslag til internasjonale rettskilder og/eller fremmedspråklig litteratur:
Forslag til endring i fagbeskrivelse:
Forslag til endring i læringsutbytte (må beskrives i kategoriene: kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse):
Totalt antall sider hovedlitteratur: 671 pp

